

Utjecaj bitničke kulture na poeziju dubrovačkog pjesnika Voje Šindolića

Ilić, Tajana

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:764035>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-19**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA KROATISTIKU

TAJANA ILIĆ

**UTJECAJ BITNIČKE KULTURE NA POEZIJU DUBROVAČKOGA PJESNIKA
VOJE ŠINDOLIĆA**

Završni rad

PULA, 2017.

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA KROATISTIKU

TAJANA ILIĆ

**UTJECAJ BITNIČKE KULTURE NA POEZIJU DUBROVAČKOGA PJESNIKA
VOJE ŠINDOLIĆA**

Završni rad

JMBAG: 0303029544, redovan student

Studijski smjer: Hrvatski jezik i književnost

Predmet: Suvremena hrvatska književnost

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Kroatistika

Mentor: doc. dr. sc. Daniel Mikulaco

U Puli 27. rujna 2017.

Sadržaj

1. UVOD	4
2. O SAMOM POJMU <i>BEATA</i>	5
2.1. POVIJESNO I PROSTORNO ODREĐENJE	7
2.2. <i>BEAT</i> IZVAN KNJIŽEVNOSTI	8
3. POETIKA BITNIKA	10
3. 1. UZORI I NASLJEĐE	12
3. 2. ZNAČAJ ZEN-BUDIZMA ZA BITNIČKU KNJIŽEVNOST	14
4. LIČNOSTI <i>BEAT</i> POKRETA.....	16
4. 1. JACK KEROUAC	16
4. 2. WILLIAM S. BURROUGHS.....	17
4. 3. WILLIAM CARLOS WILLIAMS.....	18
4. 4. GREGORY CORSO.....	19
4. 5. ALLEN GINSBERG	20
4. 6. LAWRENCE FERLINGHETTI.....	23
5. HRVATSKI BITNIK VOJO ŠINDOLIĆ.....	26
5. 1. ŠINDOLIĆEV PREVODITELJSKI RAD.....	28
5.2. POEZIJA U NASLIJEĐU <i>BEAT</i> PJESNIKA	28
6. ZAKLJUČAK.....	34
7. LITERATURA	35
8. SAŽETAK	36
9. SUMMARY	37

1. Uvod

U ovom završnom radu, naslovljenom *Utjecaj bitničke kulture na poeziju dubrovačkoga pjesnika Voje Šindolića*, obrađujemo pojam *beat* kulture, kao i glavne predstavnike *beat* generacije – Jacka Kerouaca, Williama S. Burroughsa, Williama Carlosa Williamsa, Gregoryja Corsa, Allena Ginsberga i Lawrencea Ferlinghettija, ne bi li prikazali njihov utjecaj na poeziju Voje Šindolića, poznatog prevoditelja i pjesnika. Šindolićeva je poezija nastajala pod direktnim utjecajem američkih bitnika, od kojih je autor imao priliku poznavati gotovo sve pjesnike te generacije i od njih učiti. To se posebno odnosi na Allena Ginsberga, glasnogovornika generacije (kojem autor posvećuje svoju prvu zbirku pjesama) i na Lawrencea Ferlinghettija, najstarijeg živućeg bitnika.

Bitnici nisu samo preokrenuli poetiku svojih suvremenika, posredstvom tada tek propupale popularnosti medija utjecali su na životni stil američke mladeži i poslali mnoge adolescente na egzistencijalističku potragu za sobom. Bitnička je poetika u ono vrijeme djelovala opsceno, vulgarno, ali i neizvještačeno, iskreno i spontano. Sama bitnička književnost postaje angažirana putem umjetničkih performansa koji su se izvodili u parkovima i kavanama. Vojo Šindolić našao se na tragu takve poetike iz koje mnogo preuzima u svoje vlastito stvaralaštvo. Prikazat ćemo na koji se način njegova poezija razlikuje od njegovih dugogodišnjih prijatelja i učitelja; Ginsberga i Ferlinghettija, a na koji način zadržava duh *beat* kulture kao jedini bitnički pjesnik na ovom području.

2. O samom pojmu *beata*

Pojavu *beat* pokreta teško je jednoznačno odrediti, a da se u definiciji barem jednim dijelom ne promaši. Često taj pojam obuhvaća cijeli niz pisaca i pjesnika koji nemaju mnogo zajedničkih osobina, a njihov se stil pisanja u mnogočemu razlikuje. Međutim, ovdje ćemo izdvojiti pojedine književnike koji su direktno ili indirektno utjecali na poeziju Voje Šindolića, ali i najznačajnije bitnike bez kojih jednostavno ne možemo zamisliti sam pokret. *Rječnik hrvatskoga jezika* Vladimira Anića nudi definiciju bitnika: bitnik – pripadnik kulturnog alternativnog svjetonazora u Sjedinjenim Američkim Državama sredinom 20. stoljeća.¹ U *Rječniku stranih riječi* Bratoljuba Klaića iz 2004. godine nalazimo opširnije pojašnjenje: beatnik – 1. pripadnik američke književne grupe *Beat generation* koja bi trebala da sugerira umor, poraz, ali i ritam, blaženstvo; udružuje socijalnu neangažiranost, razvija osjećaj nepripadnosti institucionaliziranom društvu, zastupa srodnost s filozofijom i životnim stilom vezanim uz džez i traži utočište u zenbudizmu.²

Sam je pojam (kaže se, iako je nemoguće točno odrediti) skovao Jack Kerouac, svojevrtni duhovni vođa *beat* generacije, a okupljao je umjetnike koji su stvarali u New Yorku i San Franciscu. Pokret je podrazumijevao drugačiji književno-umjetnički izraz, ali i određeni način života zbog čega ne možemo posve odvojiti djelo od pisca. Odvajali su se od malograđanskog puritanizma koje su beatnici nazivali *square*.³ Takvo se uvjerenje manifestiralo seksualnom slobodom, uživanjem droge i pića, poglavito benzendrina, lutalačkim životom, marginalizmom. Odbacuju zapadnokršćanske vrijednosti i vjeru te se okreću prema Istoku. Sam pojam *beata* bio je od ključnog značaja za formiranje osjećaja samosvijesti među piscima koji su činili jezgru skupine koja će u budućnosti biti nazvana *Generacija beatnika*. Za Jacka Kerouaca, riječ je zapravo aluzija na dublje kvalitete u čovjeku, tajanstvene i duhovne.⁴

¹ Anić, Vladimir; *Rječnik hrvatskoga jezika*, Novi liber, Zagreb 1998., str. 63

² Klaić, Bratoljub; *Rječnik stranih riječi*, MH, Zagreb 2004., str. 156

³ pojam je označavao sve ono građansko, konformističko, konvencionalno.

⁴ Spanić, Damir; *Generacija beatnika i njihova recepcija u južnoslavenskim književnostima*, Filozofski fakultet u Osijeku, Osijek 2015., str. 23

Dio pripadnika *beat* generacije, među njima Lawrence Ferlinghetti, Bob Kaufman, John Kelly, William Marglis i Allen Ginsberg, pokrenuo je u San Franciscu književni časopis *Beatitude*, što bi se moglo prevesti kao „blaženstvo“, suprotstavljajući se tradiciji i utabanim stazama u svim sferama umjetnosti.⁵ Bitnička je književnost, prije svega, društveno angažirana i prožeta vizijom Amerike kakva bi trebala biti. Bitnička vizija Amerike prožeta je protestom potlačene manjine protiv većine, borba je to za pravo na individualnost, a protiv društveno uvjetovanog ponašanja, što je zapravo na tragu postojeće američke tradicije. Bitnici su se osjećali drugačije od stvarnosti koju su vidjeli oko sebe i za koju su osjećali da ih guši. Znali su tko su i uložili su dobar dio svog vremena i energije prosvjedovati kroz svoju književnost za pravo da budu drugačiji. To je, zapravo, njihova vizija Amerike kakva bi trebala biti.

Prošlo je više od pedeset godina od prve pojave bitnika na književnoj sceni. Više ili manje uvijek prisutna, odbojnost prema beatnicima u akademskim krugovima nikada nije u potpunosti popustila, ali zasigurno je dovoljno umanjena, što je vidljivo, prije svega, iz brojnih beatničkih naslova u katalozima velikih izdavačkih kuća. Zarada je ipak prevladala i ostavila čudoređe za sobom.

Teško je odrediti kada je pokret završio. Nemoguće je odrediti točan datum jer ne postoji neki određen događaj koji bi kraj pokreta odredio precizno, ali početkom je šezdesetih godina entuzijazam pokreta zasigurno već bio u opadanju i nije se mogao nastaviti u obliku intenzivne kreativnosti kakva ga je obilježavala od početka djelovanja. Stoga možemo reći da se znakovitom čini 1962. godina u kojoj je, označujući završetak Kerouacove osobne duhovne potrage, objavljen njegov roman *Big Sur*.⁶

⁵ Plevnik, Danko; *Zen-buddhizam*, unutar *Šezdesete*; ur. Irena Lukšić, *Slobodna Dalmacija*, Hrvatsko filološko društvo, Zagreb 2007., str. 18

⁶ Spanić, Damir; *Generacija beatnika i njihova recepcija u južnoslavenskim književnostima*, Filozofski fakultet u Osijeku, Osijek 2015., str. 3-29

2. 1. Povijesno i prostorno određenje

U poslijeratnim je godinama histerija antikomunizma preplavila sve razine američkog društva. „Crvena panika“ i problematično inzistiranje na otkrivanju, imenovanju i progonu komunista stvorili su kulturnu klimu straha od izdaje koja je zahvatila čitavu generaciju. Bila je to histerija koja je narasla do dimenzija lova na vještice iz 17. i 18. stoljeća, o čemu je pisao i Arthur Miller u drami *The Crucible* 1953. Rat protiv komunizma stvorio je atmosferu prisile i zavjere, a nacionalno naslijeđe individualnosti do kojeg su Amerikanci toliko držali promijenjeno je u novo, više standardizirano značenje pojma „amerikanizam“. Tradicionalna tolerancija prema ideološkim razlikama pretvorila se vrlo brzo u strast prema oblikovanju ujednačavanja političkih gledišta. Bilo je to gorko i ironično narušavanje američke tradicije. Ovi problemi počeli su Ameriku izjedati iznutra, iracionalna mržnja stvorila je intenzivan strah i plodno tlo za represiju. Još od razdoblja Građanskog rata, osjećaj nade i otvorenih mogućnosti koji se toliko povezuje s Amerikom nije bio toliko narušen.

Uskoro je u građanskom ponašanju počeo prevladavati obrazac konformizma. Iako, naravno, nisu svi u poslijeratnoj Americi težili jednakim ciljevima mnogi su ljudi željeli ostvariti vrijednosti kao što su brak, obitelj, a s vremenom, željeli su posjedovati kuću i osigurati se materijalno. Vojnici su se vratili iz rata i, željni da što brže ostave za sobom vlastite žrtve i teškoće iz nedavne prošlosti, ženili su se i osnivali obitelji. Naime, niti jedan čovjek koji posjeduje kuću sa okućnicom ne može biti komunist. Rezultat svega toga bila su predgrađa – zajednice – gdje su ljudi bili u velikoj mjeri nalik jedni drugima. Inzistiranje na individualnosti kao glavnom pokretaču stvaralačke aktivnosti izravno je suprotstavljena težnja konformizmu, u poslijeratnoj Americi tako neophodna zbog očuvanja društvenog poretka. A opet, taj konformizam imao je kao posljedicu tjeskobu onih koji nisu željeli, ili mogli, živjeti u okviru takvih načela. Među tim ljudima, a riječ je uglavnom o piscima, umjetnicima i glazbenicima koji su vjerovali kako spontana umjetnička djela mogu poslužiti kao komunikacijski kanal od ideološkog svijeta ograničene svijesti prema stanju otvorenosti i nesvjesnoga uma, isticali su se upravo bitnici.⁷

⁷ Spanić, Damir; *Generacija beatnika i njihova recepcija u južnoslavenskim književnostima*, Filozofski fakultet u Osijeku, Osijek 2015., 8-13

2. 2. Beat izvan književnosti

Životi bitnika gotovo su sve do jednog zanimljivi i živopisno obojeni što je često i prikazano u filmovima koji tematiziraju njihove živote. Često se time postiže kontraefekt, pa sami životi umjetnika zasjenjuju njihovo stvaralaštvo.

Posredstvom bitnika intenzivno se počinju ispreplitati književnost i popularna kultura, a njihova književnost ostvarila je vezu i s drugim oblicima umjetnosti kao što su glazba, kazalište i izvedbene umjetnosti. Zbog toga bitnička književnost pruža izvrstan okvir za promišljanje njihovih uloga ne samo u društvenim promjenama, već prije svega u umjetničkim i kulturnim inovacijama te utjecajima izvan književnosti.

Jedan od najbitnijih događaja samog pokreta je čitanje poezije u *Six Gallery*. Održano je 1955. godine i bilo je bez ikakve dvojbe ključni trenutak generacije bitnika. Događaj održan pod imenom *Šest pjesnika u Galeriji šest* katalizator je koji je konačno potvrdio ono što će Ginsberg kasnije nazvati "prirodni afinitet načina razmišljanja i književnoga stila između pisaca Istočne i Zapadne obale". Nešto prije toga Ginsberg je, pod utjecajem poezije Kennetha Rexrotha, započeo pisanje dugačke pjesme o svom životu, a završio ju je ohrabren odabrati poeziju kao svoje zanimanje.

Jedna od posljedica te odluke bila je upravo i organizacija čitanja poezije u umjetničkoj *Six Gallery*. Svoju poeziju čitali su tom prilikom, osim Ginsberga, i četiri mlada pisca sa Zapadne obale: Michael McClure, Gary Snyder, Philip Whalen i Philip Lamantia. Jack Kerouac, upravo u posjeti prijatelju Ginsbergu, bio je u publici. Kerouac je, prema izvorima, neprestano vikao „Go! Go!“ u publici i skupljao dobrovoljne priloge za vino. Ginsberg je ovom prilikom čitao svoju najpoznatiju pjesmu *Howl*⁸, a samo čitanje preraslo je u performans, kada je na provokaciju gledatelja skinuo svu odjeću sa sebe i pozvao provokatora da učini isto, što je ovaj odbio.

⁸ eng. Urlik

Beatnička čitanja poezije, prerastajući u performans, uzdrmala su njezin položaj kao isključivo pisanog teksta i vratila joj nekadašnji značaj društvenog događaja.⁹ Osim već spomenutog Kerouaca u publici je sjedio i Lawrence Ferlinghetti, pjesnik i vlasnik izdavačke kuće *City Lights*¹⁰, koji je nakon čitanja Ginsbergu ponudio objaviti zbirku pjesama kao jedan tom u izdanju džepnog formata nazvanom *Pocket Poets Series* i namijenjenom promociji mladih pjesnika (Charters, "*The Portable Beat Reader*", XXVII).

Kontakti ostvareni među pjesnicima za vrijeme i nakon ovog događaja dodatno su ojačali formiranje i koheziju pisaca *beat* generacije, označavajući prvu javnu pobunu protiv tradicije akademizma u američkom pjesništvu. Osigurali su njihovo predstavljanje široj publici i, posljedično, popularnost.¹¹

⁹ Spanić, Damir; *Generacija beatnika i njihova recepcija u južnoslavenskim književnostima*, Filozofski fakultet u Osijeku, Osijek 2015., str. 91

¹⁰ Ime knjižare Ferlinghetti je dao prema istoimenom filmu Charlieja Chaplina. O samom značaju knjižare bit će riječi u kasnijim poglavljima.

¹¹ Spanić, Damir; *Generacija beatnika i njihova recepcija u južnoslavenskim književnostima*, Filozofski fakultet u Osijeku, Osijek 2015., str. 26-27

3. Poetika bitnika

Kao najčešće se zajedničke osobine poetike ovih umjetnika svakako izdvajaju tretiranje tema kriminaliteta, opscenosti i ludila u bitničkim književnim ostvarenjima. Najpoznatije bitničke književne tehnike kao što su Kerouacova spontana proza, Ginsbergova jedinica daha i improvizirana poetika, Burroughsova tehnika rasijecanja, Corsov automaticizam, Ferlinghettijev glas četvrtog lica jednine i životinjski jezik Michaela McClurea primjeri su njihovih radikalnih pokušaja artikulacije jezika tijela i dostizanja nesvjesnog uma kako bi nove, goruće, istine mogle biti izgovorene.¹² Ne možemo zanemariti i utjecaj alkohola i droge na njihovu poetiku. Opojna sredstva išla su rame uz rame s filozofijom bitničkog pokreta, na tragu djela *Vrata percepcije* Aldousa Huxleyja. Ne možemo se pretvarati da opijati nisu učinili mnogo za sama djela, koliko god to neobično zvučalo. Jack Kerouac je objašnjavao dalje kako je ključno izbjeći potragu za riječima i stvaranje impozantnih struktura. Umjesto je toga potrebno prepustiti da se one javljaju spontano, u naletima, kako bi se ostalo u tijeku s mislima.

Čitanjem se poezije pred publikom spajaju naglasci na intersubjektivnost sa njezinim fizičkim dimenzijama komunikacije. Pritom je tekst objekt koji će biti proizveden, a sudionik u publici postat će subjekt. Na taj način izvedba u bitničkom pjesništvu postaje sastavni dio pjesničkog oblika, no on više ne može biti sačuvan u tiskanom tekstu i stoga samo oni koji sudjeluju u scenskom prostoru imaju mogućnost u potpunosti shvatiti njihovo pjesništvo. To je ujedno i jedno od glavnih obilježja po kojima se pjesništvo Generacije bitnika razlikuje od akademskoga pjesništva kakvo su cijenili, primjerice, sljedbenici nove kritike, a koje preferira književnost u pisanom obliku. Bitnici, naprotiv, teže dijeliti obilježja svoje književnosti s improvizacijama jazz glazbenika, na tragu estetike prisutnosti. Osim što su povećala prisutnost pjesništva na kulturnoj sceni, čitanja su omogućila i najveću moguću spontanost. Prilikom izvedbe pjesma može biti izmijenjena čak i sročena u trenutku, ali jednom izgovorena riječ ne može se više brisati niti ispravljati. U tom smislu izvedba je bila puno više od sporedne prakse i sastavni je dio bitničke metodologije.¹³

¹² o.c. str. 80-81

¹³ o.c. 91-92

Jedna je od bitnih odrednica bitničke književnosti socijalna angažiranost. Lawrence Ferlinghetti u raspravi o angažiranosti pjesnika kaže: „Uzrujavaju me neki Bitnici koji kažu da ne možeš istovremeno biti i Bitnik i biti angažiran... William Seward Burroughs rekao je: 'Samo je mrtvima i narkomanima svejedno – oni su nedokučivi'. Ja nisam ni jedno ni drugo. Čovječe. I tu negdje sve one bezvezne priče o tome kako su Bitnici 'egzistencijalisti' postaju lažne kao glavica skupe salate iz staklenika jer Jean-Paulu Sartreu nije svejedno i on od samog početka vrišti kako upravo pisac mora biti angažiran. *Engagement*¹⁴ jedna je od njegovih najdražih prljavih riječi. On bi ismijao ideju Neangažirane Umjetnosti Bitničke Generacije. Ja također... Allen Ginsberg bi se vjerojatno složio sa mnom. Samo su mrtvaci neangažirani.“¹⁵

S obzirom da pripadnici Generacije bitnika nipošto nisu mogli biti smatrani dobrim Amerikancima, razni su ih kritičari vrlo često optuživali da su komunisti, a znanstvena je zajednica ovo pitanje često banalizirala. Moglo se, naime, biti ili dobar Amerikanac, ili zao komunist, a o nekakvoj trećoj alternativni nije bilo govora. Ginsberg između kapitalističkih i komunističkih vlasti nije vidio bitnu razliku jer su obje se oslanjale na policiju i birokraciju u nastojanjima da svoju volju provedu kako u zemlji, tako i u inozemstvu. Bitnici ne vjeruju da su radnička klasa i industrijski proletarijat povijesni izvršitelji promjena koje će dovesti do komunističkog društva. Oni nisu materijalisti. Nisu vjerovali da je svijest površna struktura izgrađena na društvenim odnosima ovisnima o sredstvima za proizvodnju. Nisu vjerovali da je povijest dijalektički proces koji se odvija putem negacije. Kao posljedica ovih pogleda proizlazi da bitnici ne vjeruju u klasnu borbu, a kao pacifisti posebice se protive klasnom ratovanju i bilo kojoj vrsti nasilnog djelovanja.¹⁶

¹⁴ eng. *angažiranost*

¹⁵ *Zlatna knjiga američke poezije*; ur. Antun Šoljan, MH, Zagreb 1980., str. 441., 442.

¹⁶ Spanić, Damir; *Generacija beatnika i njihova recepcija u južnoslavenskim književnostima*, Filozofski fakultet u Osijeku, Osijek 2015., str. 51.

3. 1. Uzori i nasljeđe

Generacija bitnika evoluirala je iz niza utjecaja baštineći mnoge ideje upravo od "luđaka i izgnanika" prethodne generacije, ali i još ranijih generacija. Njihovi prethodnici i uzori pripadnici su Izgubljene generacije, hipsteri, bohema i radikalni anarhistički pjesnici. Ideje su crpili i iz dadaizma, nadrealizma i drugih umjetničkih skupina i pokreta koji su se nalazili izvan prihvatljivog anglo-američkog kanona. Prikaz širokog raspona utjecaja koje su oni s vremenom upijali na tim izvorima zahtijeva, prije svega, ozbiljan i temeljit pogled unatrag, sve do britanskog romantizma i Williama Blakea za što ovdje nemamo previše prostora, pa ćemo se samo okrznuti velikih figura. Najveći predstavnik transcendentalizma i njegov najistaknutiji i ključni pjesnik je Ralph Waldo Emerson koji je izvršio velik utjecaj na svoje suvremenike kao zagovornik romantičnog vizionarstva i demokratskog idealizma. Thoreau je potekao izravno od njega, a Walt Whitman je bez njega gotovo nezamisliv. U svom najistaknutijem eseju *Priroda*, Emerson zagovara doživljaj prirode iz prve ruke jer kroz doživljaj spoznajemo čovjekovo jedinstvo s Bogom i postojanje Nad-duše ili Univerzalnog bića.¹⁷ Oslobođenje seksualnosti nalazimo upravo kod Whitmana kao i odnos prema prirodi i univerzumu. Još jedan važan utjecaj na *beat* generaciju izvršio je fenomen hipsterizma. Čini se da su se najraniji hipsteri pojavili u *jazz* klubovima Harlema dvadesetih godina 20. st., iako se identitet hipstera zapravo profilirao zajedno s *jazz* glazbom još od njenog nastanka. Pojam hipster potječe od riječi u slengu, hip ili hep, u značenju znanja ili svijesti. Dakle, hipster je onaj tko zna i koji je svjestan. U početku su tako nazivani *jazz* glazbenici, te njihovi obožavatelji i sljedbenici koji su njegovali osebujan stil odijevanja, izgleda, jezika i ponašanja. Hipsterizam je predstavljao specifičan pogled na svijet, kôd i način života koji je u svojim stavovima prema seksualnošću i drogama predstavljao izravnu suprotnost dominantnoj puritanskoj i anglosaksonskoj etici tadašnjeg društva. Njihova pobuna protiv društva i osjećaj otuđenosti bili su, posljedično, prisutni u samoj njihovoj srži postojanja i intenzivniji, gotovo dio urođenog instinkta, za razliku od jasnije formulirane pobune umjetnika i intelektualaca. Tu su se znali naći društveno marginalizirani ljudi i, često, sitni kriminalci.

¹⁷ Spanić, Damir; *Generacija beatnika i njihova recepcija u južnoslavenskim književnostima*, Filozofski fakultet u Osijeku, Osijek 2015., str. 34. – 37.

Dolaskom *bop* jazza ranih četrdesetih godina hipsterizam je doživio određene stilske promjene, postao je hermetičniji i mističniji.¹⁸ Ovdje ćemo se, nakratko, osvrnuti na esej Normana Mailera; *The White Negro: Superficial Reflections on the Hipster*. Ovaj je esej objavljen u izdanju Ferlinghettijeve izdavačke kuće City Lights Books 1957. godine. Unatoč tome što je esej napisan 1957., kada riječ *beat* nije bila pretjerano raširena u medijima, Mailer vrlo pažljivo uspoređuje oba pojma i u toj usporedbi puno više favorizira hipstere. Na isti način kao što su Ginsbergovi najbolji umovi bili hipsteri Mailer je pronašao pravu poziciju hipa u pojmu *Crnac*, dakle u crnačkoj kulturi, baš kao što je to učinio i Kerouac u svom, često i vrlo pogrdno, kritiziranom odlomku *Na cesti* u kojem je izrazio hvalospjeve o zadovoljstvima života crnačke zajednice u getu Denvera. Kao kritičar koji dolazi iz srednje klase, Mailer je bio fasciniran nasiljem i stoga ga projicira na svoje tumačenje crnih hipstera kao "filozofskih psihopata".¹⁹ Naravno, to shvaćanje moramo uzimati s rezervom i sviješću o rasizmu Mailerova lika i djela. Bez obzira na mnoštvo uzora jasno je da je generacija bitnika prije svega zaseban i izvorni fenomen, nastao kao spontan odgovor na sasvim određeno društveno, kulturno i duhovno raspoloženje u Americi sredinom 20. stoljeća. Karakter je njihove književnosti rezultat udruživanja nekoliko prije svega alternativno nastrojenih umova, njihove patnje i unutarnjih previranja. Nikada oni nisu bili, niti su tomu težili, homogen pokret. Vidljivo je to i po tome što nikada nisu objavili svoj manifest (iako neki smatraju da se Kerouacov roman *Na cesti* može smatrati svojevrsnim manifestom, ili pak Ginsbergova pjesma *Urlik*), niti su isključivo prigrllili neku zajedničku teoriju, doktrinu, ili uvjerenja. Umjesto toga, razvili su sasvim karakterističnu povezanost temeljenu na osobnim i umjetničkih interesima i međusobnoj simpatiji. Upravo iz toga proizlazi autentičan bitnički književni izričaj koji se može iščitati kroz cijeli niz stavova i vrijednosti izraženih iz perspektive različitih pisaca, na razne načine povezanih s pokretom. Nastojali su pronaći spontan i iskren izričaj svojih najdubljih strahova i vizija. Iako im je književnost sirova, gruba, opscena i ponekad naivna, neosporna je oslobađajuća, stihijska životnost u srži njihova pisanja. Književnost njihovih suvremenika u usporedbi s tim činila se izvještačenom.²⁰

¹⁸ o.c. 37. – 40.

¹⁹ Mailer, Norman; "[The White Negro: Superficial Reflections on the Hipster](#)", Postmodern voices: AP English language and composition, str. 120. 3. 9. 2016.

²⁰ Spanić, Damir; *Generacija beatnika i njihova recepcija u južnoslavenskim književnostima*, Filozofski fakultet u Osijeku, Osijek 2015., str. 51. – 72.

3. 2. Značaj zen-budizma za bitničku književnost

Ne možemo zaključiti poglavlje poetike bitničke književnosti, a da se makar ovlaš ne dotaknemo zen-budizma kao jedne od najvećih odrednica i sredstva oblikovanja filozofije vodećih figura bitničkog pokreta. Zen-budizam postao je popularan u SAD-u 60-ih godina 20. stoljeća, a ponajviše među bitnicima i ostalim sličnih svjetonazora. Bitnike je privuklo postizanje stanje svijesti ne bi li se spoznalo vlastito biće, težnja za transcendentnim iskustvom nadsvijesti, čime se ranije pozabavio i spomenuti Aldous Huxley, makar i pomoću opojnih sredstava. Tako i Jack Kerouac naslovljava jedan od svojih romana, svoje pretposljednje djelo - *Satori*²¹ u Parizu, gdje se, ironično, vraća kršćanstvu i udaljuje od budizma.²² Bitnici su vjerovali da su u zenu otkrili metodu koja može pomoći mijenjaju i ispravljanju vlastitog načina zamjedbe svijeta. Odgovarao im je naglasak na postupku – iskustvenom i eksperimentalnom – koji bi vodio promjeni samospoznaje tako da bi stvorio stanje svijesti u kojem čovjek ne bi sebe doživljavao osamljenima i izdvojenim u svemiru, već bi čutio sebe dijelom sveukupnosti postojanja.²³

Kerouac ipak za sebe kaže: „Ja nisam Zen Buddhist, ja sam ozbiljan Buddhist“²⁴, aludirajući vjerojatno na mnoštvo površnog proučavanja koje se odvijalo u bitničkim krugovima. Sam je Kerouac pak, pročitao mnoštvo budističkih tekstova, koji su oblikovali njegovu filozofiju, kao što je slučaj i kod Allena Ginsberga. Kerouacova zbirka pjesama *Mexico City Blues* (koju je u nas preveo Borivoj Radaković) obiluje terminima iz zen-budizma koje autor ne objašnjava, dolaze mu prirodno.

²¹ zen-budistički izraz za prosvjetljenje

²² Kerouac, Jack; *Satori u Parizu*, pogovor Voje Šindolića, Europski glasnik, Zagreb 2005, str. 105-110

²³ Spanić, Damir; *Generacija beatnika i njihova recepcija u južnoslavenskim književnostima*, Filozofski fakultet u Osijeku, Osijek 2015., st. 156. – 158.

²⁴ *Dharma lutalice*, str. 13.

Ovdje smo prikazali 190. *Korus* iz zbirke:

„Ono što sam postigao u budizmu

jest ništa

Ono što želim postići

jest ništa.

Da objasnim.

U razumijevanju Dharme

postigao sam ništa

Ono što me zabrinjava nije

ništa

Već sve, nevolja je

broj.

No kako je sve ništa

onda nisam nimalo zabrinut.

U nastojanju da postignem Dharmu

promašio sam, postigavši ništa.

A time sam pogodio cilj,

Koji je bio čisto sretno

Ništa

Kako god da to shvatite

to je prazna zanosna besmislica.²⁵

²⁵ Kerouac, Jack; *Mexico City Blues*, Tridvajedan, Zagreb 2006., str. 196.

4. Ličnosti *beat* pokreta

Kako smo ranije napomenuli, u ovom poglavlju dat ćemo kratki prikaz šest izdvojenih ličnosti bitničkog pokreta, koji su na njega utjecali kako djelima, tako i istupanjima i utjecajem. Ovdje primjerice, spominjemo i Williama S. Burroughsa koji nije značajan za područje poezije, pa kao takav i nije utjecao konkretno na poeziju Voje Šindolića. Međutim, njegova osoba ključna je za razumijevanje bitničkog kružoka i same filozofije. Nadalje, izdvojili smo Jacka Kerouaca, Allena Ginsberga, Lawrencea Ferlinghettija, Gregoryja Corsa i Williama Carlosa Williamsa.

4. 1. Jack Kerouac

Kerouac je svakako najpoznatiji prozni pisac *beat* generacije, koja se pojavila u New Yorku sredinom 40-ih godina, a svoj je vrhunac doživjela između 1957. i 1961. Ne htjedeći, postaje glasnogovornikom *beat* generacije, kojeg su novi naraštaji štovali kao proroka, a u njegovom djelu *Na cesti* 1957. vidjeli svojevrsni manifest. U romanu *Na cesti*, Kerouac u putovanju vidi mogućnost samootkrivenja i individualnog duhovnog razvoja, nehotice romantizira osjećaj nepripadanja, lutanja i otuđenja, za čime su se povelili mnogi američki adolescenti.

Kerouac u svoj stil ugrađuje mnoštvo iz *jazza* i *bluesa*, tradicionalno crnačke glazbe. Kao glavnu karakteristiku bitničke književnosti, postavlja nastojanje da se prikaže neposredni doživljaj života, potreba da se iskusi ono o čemu se piše, da se književnost živi te oslobodi lažnih konvencija koje društvo nameće.²⁶ Osim spomenutih djela, objavljena su mu još i mnoga druga, a u Hrvatskoj su prevedena; *Tristessa*, *Podzemnici*, *Satori u Parizu*, *Mexico City Blues*, *Dharma litalice*, *Big Sur* i ostala.

²⁶ Spanić, Damir; *Generacija beatnika i njihova recepcija u južnoslavenskim književnostima*, Filozofski fakultet u Osijeku, Osijek 2015., str. 154. – 155.

4. 2. William S. Burroughs

Još jedan od često spominjanih bitnika, koji se našao na tragu Aldousa Huxleyja i njegovih *Vrata percepcije* svojim djelima *Junkie* i *Goli ručak*, William S. Burroughs, postao je slavan nakon ubojstva svoje žene. Bio je ovisnik o drogama gotovo petnaest godina. U svojim je djelima opisao vlastita iskustva i navukao na sebe bijes američkih puritanskih glava. Njegov je stil po mnogočemu poseban, namjerno krši romaneskne forme u maniri *beat* pokreta. Na gotovo revolucionaran način uspijeva razbiti rutinu linearne čitateljske percepcije, a da književnost pri tome nije prestala biti manje književnost, a u svoja djela uvodi često bizarne i jezive likove. Njeguje antipripovjedački sustav pisanja za koji se čini da nema niti početka, niti završetka. Otvoreno i satirično često imitirajući prethodne pripovijesti drugih umjetnika te uspostavljajući zaključke koji logički namjerno ne slijede prethodno napisane argumente pokazao je kako jezik ne mora uvijek proizvesti neko značenje, ali može se i takav iskoristiti, primjerice, za izazivanje pristojnosti srednje klase već i kontinuiranim bilježenjem vlastitih radnji i misli. Ova je tehnika kasnije proširena procesom nazvanim preklapanje tijekom kojega bi Burroughs uzeo stranicu svog i stranicu tuđeg teksta, preklopio ih otprilike na sredini, i postavio jednu do druge na istoj stranici. Rezultat, smatrao je, bio je usporediv s retrospekcijom na filmu. Obje tehnike čine očiti odgovor na Kerouacov ideal spontanosti. Burroughs je vjerovao kako spontanost ne može nastati iz planirane želje, ali zato nepredvidivost može proizaći iz upotrebe škara. Zbog toga njegova osnovna namjera kao pisca, što započinje upravo od *Golog ručka*, postaje pokazati kako određene kombinacije riječi proizvode specifične učinke na živčani sustav.²⁷

²⁷ o.c., str. 106 – 108

4. 3. William Carlos Williams

William Carlos Williams školovao se u rodnome gradu te u Ženevi, Parizu i New Yorku; djelovao je kao liječnik u Rutherfordu i obližnjem Patersonu te istodobno pisao (uz pjesme, pisao je i romane, kratke priče, eseje, kazališne komade, autobiografsku prozu), održavajući veze s umjetničkim krugovima u New Yorku i Europi. Nasuprot poetici T. S. Eliota i svojega prijatelja Ezre Pounda, stvarao je poeziju izravnog, ahistorijskog, provincijskog i lokalnog iskustva te nastojao ostvariti »američku poetiku« koristeći se koloritom kolokvijalnog američkoga izričaja i ritmom govornoga jezika, američkim iskustvom i načinom mišljenja. Modernistički senzibilitet iskazao je u komičnoj parodiji *Uliksa* J. Joycea, *Veliki američki roman*.²⁸ Njegova je osnovna težnja što izravnije prikazati događaje američke svakodnevice. On vjeruje u stvaralačku imaginaciju, ali istovremeno želi kroz nju što neposrednije predstaviti čovjekov svijet, bez ikakvoga uopćavanja. Stoga njegova poezija ističe obične, konkretne pojedinačne slike i iskustva. Pisao je poeziju koja stvarnosti prilazi neposredno i ne zasniva se na suhoparnom kopiranju predloška ili na slučajnosti, već pripada tradiciji kubizma. Williams inzistira na predmetu, točnom i šturom opisu, ali taj predmet nastoji ostaviti u konkretnom lokalnom okviru suvremene urbane Amerike. Njegovo je najpoznatije djelo *Paterson*, neobično težak spjev u pet knjiga o pravom američkom provincijalnom gradu, u kojem se Williams na osebujan način udaljio od realističnog prikaza i dokumentarnosti.²⁹

²⁸ <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=66181>, 3.9.2016.

²⁹ *Zlatna knjiga američke poezije*; ur. Antun Šoljan, MH, Zagreb 1980., str. 28. – 30.

4. 4. Gregory Corso

Gregory Corso je od samog početka imao težak život. Nije se izdigao iz malograđanske sredine, iz predgrađa s lijepim okućnicama. Kao dijete završio je u popravištu gdje je bio zlostavljan. Počinje pisati kad upoznaje Allena Ginsberga. „Od njega sam prvog naučio o suvremenoj poeziji i kako da se ponašam u neinstitucionaliziranom društvu, zato što sam tada bio vrlo institucionalno biće (institucijom naziva zatvor).³⁰ Corso je miran, često zaigrano ćudljiv, naglašenije dosjetljiv nego humorističan. On je "semantički hitar, ali ne i proročki rječit kao Ginsberg. Rani Corso poigrava se nadrealizmom s lakoćom i spretno pa u pjesmama iz tog razdoblja često pronalazimo fraze kao što su "ljepilo od pite", "telefonski snijeg", "mačja lopata", "stare nizozemske cipele", "premazana grančica", "rimski juha od novčića", "božićni zubi" i slične, koje su ovdje kako bi osvijetlile podsvjesna iskustva koja ih stvaraju. Naime, pošavši od apstraktnih mogućnosti jezika kao pjesničkog sredstva, nadrealizam prvenstveno vodi ka potpunom subjektivizmu, pri čemu jezik postaje pretežno osobno svojstvo kojim se svatko može služiti onako kako mu odgovara. Vanjski svijet se poriče u ime svijeta koji pjesnik otkriva u samom sebi želeći ga sustavno istražiti. Otuda značaj koji se pridaje podsvijesti i njezinom izražavanju, što izraz pronalazi u novom, potpuno oslobođenom jeziku. To je uobičajena praksa još od simbolista, ali Corsovo je opredjeljenje ovdje ponešto drugačije. Oko svoje osjećajnosti on je, na tragu simbolizma, izgradio hermetički zid. Njegov kreativni identitet stoga je ovdje u potpunosti ovisan o tajnovitosti riječi kao svojevrsnog štita te osjećajnosti. Corso se bojao da će, ukoliko njegov izričaj postane manje zagonetan, metaforički, biti razotkriven i prestati postojati. Riječi i jezik imali su tako ulogu izražavanja, ali i obrambenog mehanizma u svrhu preživljavanja u zatvoru. Zbog toga njegov jezik nije pasivan proces, već vrlo živahan, koji se ne opterećuje okvirima gramatike i sintakse.

³⁰ o.c., str. 521.

Njegova poezija sjedinjavanjem naizgled nespojivih elemenata i stvaranjem neočekivanih kombinacija razbija tradicionalnu percepciju i slavi neograničene mogućnosti mašte. Uz pomoć humora i sposobnosti predstavljanja javnosti aktualnih tema iz novih, često iznenađujućih perspektiva, Corso uspješno prisiljava čitatelje suočiti se s vlastitim strahovima, i to na način da se strahovima ruga, čineći ih tako ranjivima. Jedan nezaobilazan teorijski tekst, kada je riječ o razumijevanju generacije bitnika u cjelini, napisao je upravo Corso. U eseju nazvanom *Variations on a Generation* izražene su nade i razmišljanja o prijeko potrebnoj duhovnoj revoluciji. Corso ovdje proriče "nježan pomak ukupne svijesti", što je po njemu proces u kojem je umjetnost u središtu prosvjetljenja i evolucije čovječanstva.³¹

4. 5. Allen Ginsberg

Allen Ginsberg svakako je jedna od vodećih figura *beat* generacije. On piše brzo i bez previše ispravljanja i to je glavni razlog zbog kojeg je kvaliteta njegove poezije toliko neujednačena, posebice ako se uzme u obzir veličina njegova opusa i slava koju je stekao – doduše ne samo zbog književnosti već djelomice i uz pomoć medija, kao kontroverzna javna ličnost i svojevrsni prorok novog vremena. No takav način pisanja rezultirao je puno češće poezijom izuzetno snažnog dojma. Zaista uzbudljivi trenuci u čitanju Ginsbergove poezije dolaze najčešće u onim pjesmama koje odražavaju njegovo uspješno prodiranje do novih pjesničkih sloboda i značenja, što je usko vezano za njegovo razumijevanje vlastitog stanja svijesti. Ovakve trenutke pronalazimo u ključnim njegovim pjesmama kao što su *Urlik* i *Kaddish*. Obje pjesme neobično su opsežne i nastale su pod pritiskom autorovih osobnih kriza.³²

³¹ Spanić, Damir; *Generacija beatnika i njihova recepcija u južnoslavenskim književnostima*, Filozofski fakultet u Osijeku, Osijek 2015., str. 127. – 130.

³² o.c., str. 164.

Ne možemo krenuti dalje, a da barem ne prikažemo početak *Urlika*, kao jednog od najznačajnijeg djela američkih bitnika:

„Vidio sam najbolje umove moje generacije uništene ludilom, histerično izgladnjene gole,

dok se vuku kroz crnačke ulice u zoru tražeći bijesni fiks,

Hipsteri anđeoskih glava žude za antičkom rajskom vezom sa zvjezdanom dinamikom u mašineriji noći,

koji u siromaštvu i u dronjcima i praznim očima sjede naduvani u natprirodnoj

tami hladnovodnih stanova lebdeći vrhovima gradova zamišljenog džeza,

koji su ogolili svoje mozgove Raju pod Elom i vidjeli Muhamedove anđele kako posrću

po osvijetljenim krovovima oronulih zgrada,

koji prolaze kroz univerzitete sjajnih očiju halucinirajući o Arkanszasu i Blejkovskoj

tragediji među učenicima rata,

koji su izbačeni iz akademija zbog ludila i objavljivanja bestidnih oda na prozorima

lobanje (...)“³³

³³ <http://okf-cetinje.org/allen-ginsberg-urlik/> 3.9.2016.

No također, u svjetlu činjenice da su Kerouacova književna ostvarenja rijetko politički angažirana, bitno je istaknuti Ginsberga i kao pjesnika koji je na sebe preuzeo ulogu pokazati na koji način se Kerouacova ekspresionistička estetika može iskoristiti i za političku angažiranost. Drugo izdanje *Urlika* 1957. Godine bilo je zabranjeno, ali je nakon dugog parničenja zabrana skinuta, a djelo je postalo *bestseller*.³⁴

Ferlinghetti je naime, braneći se na sudu Ginsberga od optužbi za opscenost *Urlika*, izjavio sljedeće: "Nije opscen pjesnik, već je ono što on promatra, otkriveno kao opsceno. Veliki opsceni otpaci *Urlika* tužni su otpaci mehaniziranog svijeta, izgubljenog među atomskim bombama i ludim nacionalizmom". Cijeli bitnički pokret tako je prepoznat kao pokret na braniku slobode izražavanja i nemalom Ferlinghettijevom zaslugom.³⁵

³⁴ *Zlatna knjiga američke poezije*; ur. Antun Šoljan, MH, Zagreb 1980., str. 483

³⁵ Spanić, Damir; *Generacija beatnika i njihova recepcija u južnoslavenskim književnostima*, Filozofski fakultet u Osijeku, Osijek 2015., str. 138.

4. 6. Lawrence Ferlinghetti

Napokon, stigli smo do Ferlinghettija, najstarijeg živućeg pjesnika *beat* generacije. Vojo Šindolić je preveo nešto od njegovog velikog opusa, pa se tako kod nas nalaze u izdanjima pod nazivom *Otvorenih očiju, otvorenog srca*, i *Krajolici živih i mrtvih*. Šindolić je objavio ovu zbirku nakon višegodišnjeg rada i dopisivanja s Ferlinghettijem osobno. U svojoj poeziji, Ferlinghetti odstupa od pravopisnih normi, samovoljno upotrebljava mala i velika slova, kao i pravopisne znakove, a stil mu je mahom slobodan. Šindoliću je posvetio i pjesmu *Kako je jasan tvoj glas iz Beograda*.

Lawrence Ferlinghetti rođen je 24. ožujka, 1919. g. Doktorirao je na pariškoj Sorboni disertacijom *Grad kao simbol u modernoj poeziji: u potrazi za tradicijom metropole*. Svoju akademsku titulu je često prikrivao. U lipnju 1951. g. otvorio je prvu knjižaru u Americi za jeftina i džepna izdanja knjiga pod nazivom City Lights, a dvije godine kasnije osnovao je istoimenu nakladničku kuću koja je objavljivala djela *beat* književnika, poput Allena Ginsberga, Jacka Kerouaca, Williama Carlosa Williamsa, Paula Bowlesa, Sama Shepada, Gregoryja Corsoa, Charlesa Bukowskog, ali i mnoge druge. Knjižaru je otvorio kao neku vrstu intelektualne zajednice, kako sam kaže, koja neće postati neko otmjeno i uštogljeno mjesto u kojoj bi vas prodavači odbijali svojom trgovačkom politikom.

U *Usmenim porukama* Ferlinghetti ponovno proglašava i pojašnjava svoje protivljenje tiraniji bilo kojeg oblika, iskorištavanju ljudi, nacionalizmu i ratovima te potvrđuje svoju vjeru u "ponovno rođenje čuda" i "ukupan san nevinosti". On svojom književnošću prvenstveno istražuje smisao života. Njegovo povremeno zamišljanje života kao filma koji vidi sasvim jasno, ali mu je u njemu nejasna vlastita uloga te čak ne može razlučiti niti igra li on filmu neku ulogu ili je samo gledatelj. Biti u mogućnosti tako jasno gledati film, a biti nesiguran u vlastiti odnos prema njemu, bila je izvrsna Ferlinghettijeva zamisao dramatiziranja ideje četvrtog lica jednine.³⁶ Ferlinghettijevu poetiku krase upravo socijalna angažiranost, oslobođenost akademske usiljene poetike i zanimanje za društvene probleme i probleme političkog nasilja.

³⁶ o.c., str. 140. – 142.

Koristi jednostavan, svakome razumljiv jezik i često slika svoje pjesme autohtonim, živim jezikom običnog čovjeka:

„Potrošačko društvo koje troši samo sebe
I koje je posvećeno jurnjavi za užicima
Još je jedno suludo djelo koje je Kaligula
Mogao nametnuti
Život nije nešto čega bi se trebali lišiti
Već ga trošiti
Kao u vezi
Dobra i zla
Ili užitka i boli
Zajedno sa zvucima tihog pjevanja
Miložvučnih melodija i molitvi“³⁷

Objavio je tridesetak pjesničkih zbirki, dva romana, nekoliko kraćih kazališnih komada, putopisne i dnevničke knjige te prijevode pjesničkih djela Jacquesa Prevera, Piera Paola Pasolinija itd. Posljednjih četrdesetak godina, Ferlinghetti se, kao i sam Šindolić, posvetio slikanju i njegova su djela izložena u galerijama i muzejima. U kraćem proznom tekstu, objavljenom u *Krajolici živih i mrtvih*, pod nazivom *Moderna poezija je proza (ali nam govori mnogo toga)* Ferlinghetti piše: „Listam veliku antologiju suvremene poezije i sve mi se nekako čin da naš „uzvišeni unutarnji pjev“ odzvanja u nama uglavnom proznim glasom, premda ga objavljujemo u formi poezije. Međutim, to ne znači da je naša poezija prozaična ili da nema dubinu, ne znači da je mrtva ili na izdisaju, ili da nije ljupka i zanosna, da nije dobro napisana ili da nije duhovita i smiona. Veoma je živa, jako dobro napisana, ljupka, dojmljiva poezija u prozi koja opstaje bez štaka interpunkcije, proza čija je sintaksa toliko jasna da je svatko može pisati kako ga je volja, a da i dalje bude veoma jasna i prisna proza. Ali, pod maskom poezije, poetski i prozni intelekt zajednički se kriju.

³⁷ Ferlinghetti, Lawrence; *Krajolici živih i mrtvih*, Beat biblioteka, Zagreb 2015., str. 116.

Moderna poezija je proza jer nema duende³⁸, tamni duh zemlje i krvi, a ni dušu tamne pjesme ili strastvene glazbe. Poput moderne skulpture, ona voli beton. Poput minimalne umjetnosti, ona minimalizira emocije dajući prednost uzdržanoj ironiji i jedva taknutoj žestini. Takva kakva je, to je savršena poezija za tehnokratskog čovjeka.“³⁹

„(...)

Ja sam vaš postmodernistički predmodernistički
multimedijalni umjetnik

Ja sam najnapredniji od svih naprednih
ja sam sasvim konkretan i konceptualan

Čak su i najpoznatiji kritičari zbunjeni
mojom dubokoumnošću

Nekoć sam se družio s Andyjem Warholom
i spavao znate već s kime

Ja sam spretan na jeziku

ja sam dekomponirajući lingvistički pjesnik

ja sam avangardni pjesnik

pun zanosa i mašte

ja sam gostujući pjesnik koji vodi pjesničku radionicu

ja sam sveučilišni pjesnik

(...)“⁴⁰

³⁸ „španjolsku riječ duende često je upotrebljavao Federico Garcia Lorca koji u tekstu *Duende: teorija i zabava* tumači da je duende mračna, demonska sila od „soli i mramora“, svojevrsna energija što se proteže od grčkih kulturnih misterija sve do modernih vremena u obliku ciganske flamenco glazbe. Lorca dalje objašnjava: „Duende je moć a ne nešto izmaštano, to je napor a ne pojam. Slušao sam staroga gitaristu, istinskog virtuozu, kako napominje 'Duende nije u grlu, duende dolazi iznutra, iz dna petnih žila', baš tako, tu nije riječ o darovitosti ili određenoj sposobnosti, već o nečemu stvarnom i duboko životnom – o krvi, o onome što je najstarije u samoj kulturi, o stvaranju preobraženom u djelo.“

³⁹ Ferlinghetti, Lawrence; *Krajolici živih i mrtvih*, Beat biblioteka, Zagreb 2015., str. 91

⁴⁰ o.c. str. 163

5. Hrvatski bitnik Vojo Šindolić

Vojo Šindolić rođen je u Dubrovniku 1955. godine, gdje je proveo i djetinjstvo sve do odlaska na Filološki fakultet u Beogradu, gdje je upisao komparativnu književnost. Od 1975. do 1979. godine uređuje, tada poznati, jugoslavenski časopis za rock glazbu pod imenom Džuboks. Dio studija nastavlja na američkom sveučilištu u Coloradu, te kao gostujući predavač predaje na kalifornijskom sveučilištu u San Franciscu, te na Berkeleyju. Počasni je član Američke akademije umjetnosti i književnosti. Počasni je član i PEN centra, kako hrvatskog, tako i američkoga. Od 1982. godine surađuje na Trećem programu Hrvatskog radija, za koji je priredio mnoštvo emisija s prijevodima najznačajnijih američkih i svjetskih pjesnika i književnika. Osim pisanjem, bavi se i slikarstvom.

Prvu knjigu pjesama pod nazivom Prelazni prizor objavio je 1979. u Dubrovniku. Za knjigu Svakodnevnica, objavljenu na Cetinju 1985. dobio je i nagradu Aleksandar Leso Ivanović. Objavio je još i djelo Sredozemna medvjedica kao bibliofilsko izdanje, 1987. Godine 1988. tiskana mu je zbirka pjesama pod nazivom Dekompresija, a u izdanju Feral Tribunea Poziv na crninu, 2002. Nakladnička kuća Vuković & Runjić mu 2010. objavljuje zbirku Povijest bolesti: rane, neobjavljene i nove pjesme, te posljednju u nizu – Smrt i druge ljubavi, 2013. godine, u kojoj je sakupljeno 40 godina Šindolićeva stvaralaštva.⁴¹

Osobno je poznavao gotovo sve pripadnike *beat* generacije, osim Jacka Kerouaca, koji je mlad umro od ciroze jetre, a bitnička je poetika, kao i sama poznanstva i dopisivanja, uvelike utjecala na Šindolićevo stvaralaštvo.

⁴¹ Šindolić, Vojo; *Smrt i druge ljubavi*, Vuković & Runjić, Zagreb 2013., str. 251.

"U svijet američke Beat generacije uveo me je moj veliki prijatelj i planetarno poznati pjesnik Allen Ginsberg, za kojeg bi se s pravom moglo reći da je cijeloga života predstavljao glasnogovornika Beat generacije i njihova ambasadora dobre volje. S Ginsbergom sam se upoznao sredinom sedamdesetih godina, a on mi je ubrzo pomogao da dođem u doticaj sa svima ostalim najpoznatijim predstavnicima *Beat* generacije: Williamom S. Burroughsom, Gregoryjem Corsom, Lawrenceom Ferlinghettijem, Garyjem Snyderom, Michaelom McClureom, Robertom Creeleyjem i mnogima drugima poput Boba Dylana, Patti Smith, Andyja Warhola, Kena Keseyja, Huntera S. Thompsona, itd. Vremenom su neki od njih postali moji najbliži prijatelji s kojima sam često zajedno nastupao diljem Sjedinjenih Država i Europe. Tijekom mogeg sada već četrdesetogodišnjeg bavljenja prevodjenjem, pjesnici i književnici Beat generacije ostali su moja najveća prevoditeljska inspiracija. Dakako, iz tog razdoblja potječe i moje druženje i veliko prijateljstvo s Charlesom Bukowskim, čije rijetke primjerke ranih knjiga s njegovim posvetama i danas s ljubavlju čuvam, baš kao i brojne originalne crteže i ulja mnogih drugih američkih književnika koji su se u slobodno vrijeme voljeli okušati i u slikarstvu. Na sve umjetničke radove književnika Beat generacije iz moje kolekcije ja zapravo gledam kao na svojevrsan oblik intimnog prijateljstva, višegodišnjeg druženja s njihovim autorima, koji su desetljećima bili moji dragi i bliski prijatelji, ali i pisci koje sam najčešće i s velikom radošću prevodio. Premda sam ja mnogo mlađi od njih, to je ipak svojevrsno svjedočanstvo o desetljećima raznolikih oblika prijateljstva i mnogo čega drugoga."⁴²

⁴² <http://www.culturenet.hr/default.aspx?id=72005>, 3.9.2016.

5. 1. Šindolićev prevoditeljski rad

Šindolić je objavio tridesetak knjiga prijevoda, autora kao što su Jim Morrison, Lawrence Ferlinghetti, Gary Snyder, Alen Ginsberg, Michael McClure, Charles Bukowski, A. W. Knight, John Fante, James Douglas Morrison, Patti Smith, Yukio Mishima, Paul Polansky, Jack Kerouac, Ezra Pound, Sam Shepard, Yoko Ogawa, Thomas Merto i mnogi drugi, a taj se broj svake godine povećava. Autore za prevođenje bira proizvoljno i zatim nudi prijevode izdavačkim kućama koje to objeručke prihvaćaju. „Nakon što se 40 godina bavim prevođenjem, najvećim dijelom knjiga beat generacije, urednik Kruno Lokotar i ja smo došli na ideju da osnujemo *beat* biblioteku i da u slijedećih nekoliko godina objavimo barem 15-ak knjiga izbora iz poezije najznačajnijih američkih pjesnika od druge polovice 20. stoljeća do danas.“⁴³

5.2. Poezija u naslijeđu *beat* pjesnika

Iako na ovim prostorima bivše države nije bilo previše mogućnosti za razvoj ikakvog kružoka koji bi imalo sličio bitnicima, naznake ipak postoje. Budući da nije bilo malograđanske udobnosti, nije se mogla ni javiti slična težnja. Vojo Šindolić se ipak našao na tragu pokreta, kao prijatelj bitnika i kao njihov učenik. Za vrijeme svojih studentskih dana u Beogradu upoznao se s Predragom Lucićem. Lucić ovako opisuje te dane: „Tih osamdesetih Beograd je bio zanimljivo mjesto za život, mjesto gdje si mogao upoznati čudesne ljude, grad koji je bio otvoren i za ono najbolje i za ono najgore u Jugoslaviji, slobodan za svaki razgovor o slobodi i istovremeno toliko sjeban da dopusti da ga Slobodan oslobodi od slobode... Vojo i ja smo uživali u beogradskim kafanama, naročito u 'Prešernovoj kleti', u skitnji po beogradskim ulicama, knjižarama, antikvarijatima, teatrima, kinoteci, muzejima, galerijama... Nikad se nije znalo gdje ćemo završiti. Događalo se da krenemo ujutro iz neke birtije na Kalenića pijaci, a sutradan osvanemo u 'Zagrebu'. Jednom smo dva dana i dvije noći obilazili kafe po cijelom Beogradu, slaveći što smo na nekoj izložbi u Narodnom muzeju vidjeli sliku *Čežnja* Marka Murata.“

⁴³<http://zadarski.slobodnadalmacija.hr/vijesti/clanak/id/12283/vojo-sindolic-na-bestivalu-u-zadru-preveo-sam-96-godisnjeg-ferlinghettija-i-osnovao-biblioteku-za-beat-generaciju> 3.9.2016.

Lucić sumira i poetiku svoga prijatelja: "Vojo je u svojim pjesmama spojio urođenu i odnjegovanu mediteransku melankoliju, tu radosnu tugu života, s buntovnom, oslobađajućom, lutalačkom energijom *beat*-poezije, s bitničkim pozivom na otvorenost srca, uma i očiju, kako prema mudrim učiteljima iz zapadnih i istočnih kultura, tako i prema neznanim ljudima na koje slučajno nabasaš i u čijem sirovom životnom bluesu često ima više poezije nego u poznatim pjesničkim refrenima... Kod Voje se, čak i u dubrovačkim elegijama, čuje jasan zvuk bitničke pobune protiv konformizma i planetarnog konzumerističkog porobljavanja, kao što i u pjesmama koje tematski nisu vezane uz Dubrovnik nerijetko osjetiš da se po zapisanim daljinama prošetala neka nenapisana mačka s Mrtvoga zvona ili Gornjeg kanala, kao da šeta po dubrovačkim krovovima. Jer taj njegov Dubrovnik i nije od kamena već od koraka. I ta njegova bitnička rebelija nije samo od čitanja *beata*, već i od onog i samim bitnicima bitnijeg čitanja svijeta u sebi i oko sebe. Zato kod Šindolića imaš i onu poetiku čiste nepoetizirane svakodnevice, poetične same po sebi, samo ako znaš uočiti, prepoznati i zapisati pravi detalj."⁴⁴

Svijest o vezi bitnika i rock kulture, pa tako i one domaće, postojala već tada, jasno se vidi iz teksta Voje Šindolića u časopisu *Džuboks* objavljenom u tri nastavka na prijelazu iz 1977. u 1978. g., pod naslovom *Mjesta za beat pjesnike*. Prvi nastavak Šindoliću je poslužio za približavanje pojma bitničke književnosti, s posebnim naglaskom na glazbeno značenje, prikazano usporedbom spontanog izraza Kerouacove proze i ritmičnih riječi i izraza u poeziji Ginsberga, Corsa i Ferlinghettija s *jazzom*, što je naposljetku dovelo do "fuzije glazbe i poezije", pa Šindolić u sljedeća dva nastavka piše o, kako ih je on nazvao, pjesnicima-pjevačima na čijem čelu je već više puta spomenuti Bob Dylan, ali u koje spadaju i primjerice Leonard Cohen, Paul Simon, Joan Baez, Van Morrison, Neil Young i Cat Stevens, te njihovoj čvrstoj vezi s bitnicima. Još važnije, Šindolić prvi piše on glazbenicima bivše Jugoslavije koji su na ovom bitničkom tragu, uz jasno isticanje osnovne namjere: "U ovom trenutku se ne raspravlja o njihovim muzičkim – instrumentalnim vrijednostima, već jedino TEKSTUALNIM".

⁴⁴ <http://www.e-novine.com/kultura/kultura-knjige/92476-Neuspjeli-bjeganac.html> 3.9.2016.

Povezujući tako u konačnici izričaj domaćih pjesnika-pjevača s beatničkom poetikom, Šindolić analizira poeziju Dade Topića, Drage Mlinareca i Arsena Dedića koji unatoč tome što "osjeća gorčinu uzaludnosti i prolaznosti svega, ne iskazuje tragičnu viziju života, nego priča o tome kako je iz njega izvlačio svečulne užitke".

Godine 1979. Antologija Vladislava Bajca i Voje Šindolića *Pesnici bit generacije* najavit će desetljeće u bivšoj Jugoslaviji bogato prijevodima bitničke književnosti. Ovo izdanje sadržavalo je poeziju i prozu Kerouaca, Ferlinghettija, Ginsberga, Snydera, Corsa i McClura kao pripadnika užeg beatničkog kruga. Gledajući novije prijevode beatničke književnosti ističe se znatno veće zanimanje za beatničku prozu u odnosu na poeziju, što je situacija usporediva s općenitim ozračjem nezainteresiranosti za poeziju, ozračjem koje je južnoslavenskim nacionalnim književnostima očito zajedničko.⁴⁵

Šindolićeva osobna arhiva sadrži stotine pisama beatničkih autora, njihovih neobjavljenih rukopisa, fotografija i crteža. Prijevodi beatničke književnosti iz pera Voje Šindolića, nesumnjivo, najznačajniji su napor vezan uz recepciju beatničke književnosti na području južnoslavenskih književnosti. Vojo Šindolić beatnike nije samo prevodio, već je tijekom godina s njima napravio i objavio niz intervjua, te je s njima niz godina nastupao u okviru zajedničkih književnih nastupa. Nakon svih ranije spomenutih Šindolićevih izdanja, kako bismo u potpunosti dočarali Šindolićevu beatničku strast, važno je istaknuti još i *Too Beat to Split*, "izbor neobjavljenih pjesama beatničkih pisaca iz kolekcije jugoslavenskog pjesnika i prevoditelja Voje Šindolića" objavljen u časopisu *Alpha Beat Soup* krajem osamdesetih godina, ali i zbirku pjesama *Proročanstva koja su se obistinila*, izdanje tiskano "povodom šeste obljetnice smrti Allena Ginsberga za prijatelje Allena Ginsberga i Voje Šindolića u ograničenoj nakladi". Ova zbirka sadrži nekoliko Ginsbergovih pjesama nastalih u Beogradu 1980. i Struzi 1986. godine posvećenih Šindoliću, kao i autorov intervju s Ginsbergom, uz izvorne fotografije Ginsberga u Beogradu. Oba izdanja značajna su jer sadrže, u trenutku objave, u svijetu još neobjavljene pjesme beatničkih autora.⁴⁶

⁴⁵ Spanić, Damir; *Generacija beatnika i njihova recepcija u južnoslavenskim književnostima*, Filozofski fakultet u Osijeku, Osijek 2015., str. 179. – 188.

⁴⁶ o.c. str. 193.

Autor prvu zbirku *Dekompresija* posvećuje učitelju, pjesniku i prijatelju Ginsbergu. Šindolićeva poetika snažno je beatnička, ali istovremeno krajnje autentična. Pjesme u ovoj knjizi predstavljaju pokušaj pronalaska ritma vlastitog jezika, pokušaj zapisivanja pjesama koje se uopće ne razlikuju od "običnog, svakodnevnog" govora. Obiluje darežljivim percepcijama koje se ne razlikuju od uobičajenih percepcija našeg uma, ali koje, kada se prepoznaju i svjesno razumiju, posve preobrate osjećanje postojanja u potpuno novo suosjećanje Majke po kojoj hodamo. Zapravo, početak ove pjesničke alkemije leži u formuli "Novi svijet je jedino novi um" – tako da imamo nešto s čime možemo porediti jezik halucinacije (...). Petogodišnja zapisivanja čvršće forme i ritma i jasnije izraženog stila, kao i cjelovitiji fragmenti sakupljeni i odabrani iz mnoštva bilježnica i dnevnika vođenih u velegradskim osamljenostima, na putovanjima, u ljetnim i zimskim danima povratka u Dubrovnik znan iz djetinjstva – radeći na samospoznaji svjesnosti, (...) sve izraženo osobnim temperamentom pojedinca spram gomile i unutarnjim porivima percepcija bezbolnog razočaranja, uobličenog u pjesničko učenje W. C. Williamsa i Allena Ginsberga, "Ne ideje već pojedinosti".⁴⁷

„Kad umremo
naše tkivo i nas same
- bez ikakvog straha od tame –
predajemo Zemlji –
Majci tla
jer
Mi smo Ona:
biljke, životinje,
mora, rijeke, planine i ravnice,
a
naše kosti postaju
korijenje
čovječnosti.“⁴⁸

⁴⁷ Šindolić, Vojo; *Dekompresija*, str. 38.

⁴⁸ Šindolić, Vojo; *Smrt i druge ljubavi*, Vuković & Runjić, Zagreb 2013., str. 55.

Šindolićeva je lirika ipak naizgled mirnija, tiša u kontrastu s lirikom američkih bitnika. No u svojoj filozofiji i misli, sasvim slijedi putanju shvaćanja svijeta i prirode, života i smrti. Tako navedenu pjesmu naslovljava *Zemlja: majka tla* i posvećuje je Michaelu McClureu i Garyju Snyderu. Sličnost s Ginsbergom, pogotovo s *Urlikom*, možemo vidjeti u pjesmi *Auto-groblja* koja je, moglo bi se reći, tip bop-prosody, koje je Allen Ginsberg bio zagovornik.

„Ne mislim na velika svjetska auto-groblja po kojima gutači
petrokemijskih dolara
čekaju na svoju racionalnu pneumatsku sudbinu budućih konzervi,
ne mislim ni na skrhane školjke u osamljenim dubinama planinskih
provalija,
ne mislim čak ni na fantomske kosture hladnjača u zapišanim jarcima
pokraj prometnica koje povezuje gradove –
nego na humano ružne olupine što zaboravljene, napuštene i ogoljele
do posljednje osovine
hrđaju na blatnjavim parkiralištima prigradskih naselja, pokraj
kontejnera za smeće i neboderskog korova.
Tko li je vodio ljubav u putujućem mrtvačkom kovčegu koljenom
dodirujući hladni čelik ručne kočnice a rukom milujući meso
željno uzbuđenja?
Koja li je djevojka podarila krv svoje nevinosti znojeći se na plastici
njihovih stražnjih sjedišta?
Tko li u svakodnevnoj utrci s vremenom nije barem jednom svojim
nosom poljubio njihov vjetroman?
Tko u retrovizoru nije ugledao pijanog nemoćnika kako prestiže
vlastitu sudbinu?
(...)“⁴⁹

⁴⁹ o.c., str. 63.

Šindolićeva je poezija iskrena, jednostavna, mnogo više na tragu poezija Lawrencea Ferlinghettija, nego Allena Ginsberga, koga Šindolić zove svojim učiteljem. Ginsbergov je utjecaj vidljiv ponajviše u Šindolićevom doživljavanju svijeta, u duhu njegovih pjesama. Dok mu je forma gotovo prozaična, redovito u slobodnom stihu. Kao zanimljivost u Šindolićevom stvaralaštvu javlja se haiku kao forma kojom se uvelike koristi, pa stoga i interes za japansku i kinesku književnost koja se može lako iščitati iz nedavnih prijevoda djela iz japanske književnosti.

6. Zaključak

Ovakve
pjesme
ne
vode
nikamo
ali
zar se
ondje
nisam
uputio?

(V. Šindolić, *Smrt i druge ljubavi*, str. 213.)

Američki su bitnici svakako jedan poseban fenomen koji se relativno nedavno počeo proučavati. Na našim prostorima i nije izazvao preveliku prašinu slijedom povijesnih i političkih okolnosti u kojima se Hrvatska našla. Danas su djela bitnika rado čitana, čemu svjedoči i spomenuta *beat biblioteka* koju su pokrenuli urednik Algoritma, Kruno Lokotar i Vojo Šindolić. To nije neobično, budući da se *beat* pokret razvio kao reakcija na američki konformizam. U državi u kojoj su se događala takva politička previranja, a ljudi neprestano živjeli (i žive) na rubu egzistencije ne možemo očekivati egzistencijalne potrage za sebstvom kroz zen-budizam. Damir Spanić dobro primjećuje nezainteresiranost ovdašnje publike za poeziju američkih bitnika, kao i za poeziju općenito. Bitnici na ovim prostorima nisu pronašli sljedbenike, čemu je izuzetak Vojo Šindolić. Osobnim kontaktima, dopisivanjem i učenjem, Šindolić je uspio zadržati bitnički duh (što je jasno vidljivo u njegovim stihovima), a istovremeno djelovati autohtono i nepretenciozno. Šindolić ne koristi pojmove iz zen-budizma, takvi pojmovi u nas ne bi imali recepciju kakvu su imali u SAD-u. Umjesto toga, on svojim pjesmama *diše* misao o jedinstvu prirode i čovjeka, o istovremenosti i Zemlji kao majci, opjevane već u pjesmama prethodnika – Whitmana, Emersona i Pounda. U ovom smo radu prikazali na koji se način isprepliću bitnička poezija i zašto se Vojo Šindolić smatra (jedinim) hrvatskim bitnikom. Bez prevodilačkog rada i same njegove poezije, *beat* bi vrlo vjerojatno ostao samo pojam rječnika stranih riječi, koju bi možda povremeno potražili kakvi mladi bibliofili, ako je takvih još ostalo.

7. Literatura

Knjige

1. Anić, Vladimir; Rječnik hrvatskoga jezika, Novi liber, Zagreb 1998.
2. Ferlinghetti, Lawrence; *Krajolici živih i mrtvih*, Beat biblioteka, Zagreb 2015.
3. Klaić, Bratoljub; Rječnik stranih riječi, MH, Zagreb 2004.
4. Kerouac, Jack; *Mexico City Blues*, Tridvajedan, Zagreb 2006.
5. Spanić, Damir; *Generacija beatnika i njihova recepcija u južnoslavenskim književnostima*, Filozofski fakultet u Osijeku, Osijek 2015.
6. Šindolić, Vojo; *Dekompresija*, Biblioteka D, Dubrovnik: Časopis Dubrovnik, 1988.
7. Šindolić, Vojo; *Smrt i druge ljubavi*, Vuković & Runjić, Zagreb 2013.
8. *Zlatna knjiga američke poezije*; ur. Antun Šoljan, MH, Zagreb 1980.,

Članci

1. Plevnik, Danko; *Zen-buddhizam*, unutar *Šezdesete*; ur. Irena Lukšić, *Slobodna Dalmacija*, Hrvatsko filološko društvo, Zagreb 2007.

Internet

1. <http://www.e-novine.com/kultura/kultura-knjige/92476-Neuspjeli-bjegunac.html> 3.9.2016.
2. <http://zadarski.slobodnadalmacija.hr/vijesti/clanak/id/12283/vojo-sindolic-na-bestivalu-u-zadru-preveo-sam-96-godisnjeg-ferlinghettija-i-osnovao-biblioteku-za-beat-generaciju> 3.9.2016.
3. <http://www.culturenet.hr/default.aspx?id=72005>, 3.9.2016.
4. Mailer, Norman; "[The White Negro: Superficial Reflections on the Hipster](http://www.dhs.fjanosco.net/Documents/TheWhiteNegro.pdf)", Postmodern voices: AP English language and composition <http://www.dhs.fjanosco.net/Documents/TheWhiteNegro.pdf>, 3.9.2016.đ
5. <http://okf-cetinje.org/allen-ginsberg-urlik/> 3.9.2016.
6. <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=66181>, 3.9.2016.

8. Sažetak

U ovom radu riječ je o *beat* pokretu i generaciji američkih bitnika koji su se pojavili na prostoru Sjedinjenih Američkih Država pedesetih godina prošlog stoljeća kao reakcija na konformizam srednje klase. Izdvojeno je šest bitnika koji su oblikovali pokret; Jack Kerouac, William S. Burroughs, William Carlos Williams, Gregory Corso, Allen Ginsberg i Lawrence Ferlinghetti. Bitnici izokreću dotadašnju poetiku svojih suvremenika i potresaju svoje sugrađane inovacijama koje uvode u svoju poeziju. Odlike koje krasi takvu poetiku često graniče s vulgarnim, ali je i iskrena, neizvještačena i spontana. Bitnici su često prozivani zbog svojih djela i nerijetko su imali obračune s policijom. Izdvajamo ključne događaje za *beat* pokret, kao što je čitanje poezije u Six Gallery, kao i djela koja su ga odredila i na neki način objasnila: Ginsbergova pjesma *Urlik* i Kerouacov roman *Na cesti*. Prikazom citata iz pojedinih djela (kao i opisom poetike svakog od navedenih pisaca) pobliže crtamo sliku i duh *beat* generacije. Sam prikaz citata dajemo u svrhu boljeg upoznavanja s poezijom Voje Šindolića, dubrovačkog pjesnika koji piše pod direktnim utjecajem bitničke poezije, u čemu se izdvaja od svojih suvremenika.

Ključne riječi: Vojo Šindolić, pojam *beata*, *beat* generacija, bitnici, poezija, suvremena hrvatska književnost

9. Summary

This thesis is regarding beat culture and beat generation in USA as a reaction to american conformism in 1950. Summary is given on the lifestyle and literary work of six authors; Jack Kerouac, William S. Burroughs, William Carlos Williams, Gregory Corso, Allen Ginsberg and Lawrence Ferlinghetti. These authors brought something different to literary circles and their work was often called vulgar and obscene, but were also very well received with the young readers. Nevertheless, beatnics have often had trouble with the authorities. Thesis sums up key moments for the beat literature, like the famous poetry reading at the Six Gallery, but also works that celebrated it, like Allen Ginsberg's *Howl* or Jack Kerouac's *On the road*. Quotes from the listed authors were given in purpose of better understanding of the beat spirit, but also to see impact of beat poetry on the poetry of Dubrovnik's poet, Vojo Šindolić who is creating under the direct impact of beat generation's authors.

Key words: Vojo Šindolić, term *beat*, *beat* generation, poetry, contemporary croatian literature